

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Videm, Via G. Mazzini št. 10/T.
Tel. 33-46 — Poštni predal (Cassa postale) Videm 186. —
Poštni čekovni račun (Conto corr. post.): Videm, št. 24/7418.

MATAJUR

GLASILO BENEŠKIH SLOVENCEV

NAROČNINA:
Za Italijo: polletna 300 lir —
letna 500 lir — Za inozemstvo:
polletna 600 lir — letna 1000 lir
— Oglasi po dogovoru.
Posamezna številka 25 lir

Leto VII. — Štev. 12 (134)

UDINE, 16. - 30. JUNIJA 1956

Izhaja vsakih 15 dni

Kaj nam manjka?

Stara resnica je, da je naša deželica, Beneška Slovenija, bila že od nekdaj prava pastorka že stoletja nazaj pri vseh vladavinah in oblasteh. Za ta naš kotiček zemlje se ni brigala ne beneška republika, ne patriarhi, ne avstrijska vlada in po letu 1866 tudi nove oblasti nič. Se celo v račune jim je hodilo, da ostanejo ti kraji gospodarsko zapuščeni, kajti v gospodarskih težavah se bodo moški izseljevali, ljudstvo doma pa se ne bo moglo kulturno razvijati in posledica bo, da bo tudi politično zaostalo. V takih razmerah — tako so oblastniki računali — pa nam ne bo na vzhodni meji nihče mešal štrn. Ubogo ljudstvo bo ponižno sklonilo glave, poslušalo verno vsakega privandranca in bo — garalo kot predniki in očetje.

O tej hote vsiljeni gospodarski zaostalosti smo že doti pisali in govorili: Celosrednja vlada v Rimu, ki je nekatero dele naših krajev proglasila za gospodarsko zaostale kraje, prav dobro ve, kaj nam manjka.

Ob tej priložnosti pa mislimo spregovoriti še o neklih drugih nujnih potrebah, ki nam prav tako, rekli bi kot vsakdanji kruh, tudi manjkajo.

Ljudska izobrazba

Menda je ni več pokrajine v Evropi, kjer bi se ljudje ne mogli in stvarno ne smeli zbirati v kulturna društva, v pevске krožke ali v knjižnice k samoizobrazbi. Ko mi Beneški Slovenci vzamemo druge časnike v roke in beremo kako na priročni v Sloveniji ali v drugih državah nastopajo pevski zbori, se z žalostjo spominimo, da slovenska pesem v naših dolih in bregih — molči. Z veseljem vidimo in slišimo tudi mi, najmanjši med brati, kako se drugod prikazuje na odrih sila in moč slovenskega jezika v naših dramah in igrarh, se spominimo, da pri nas vsega tega ni. Drugod kroži iz rok v roke slovenska lepa ali poučna knjiga, v marsikateri kmečki hiši stoji v kotu knjižna polica kot simbol slovenske kulture — pri nas se nam zdi že veliko, če vidimo — katekizem po naše pisan. Teh razmer, ki potiskajo raven ljudske izobrazbe navzdol, pa nismo sami krivi. Priznamo, da leži dosti malomarnosti tudi v značaju naših ljudi — o tej točki, če bo dovoljeno, bomo v prihodnje kaj spregovorili. V glavnem so pa naših slabih kulturnih razmer krive okoliščine, ki jih ustvarja politična mržnja naših nasprotnikov. Saj dobro vemo, da čim sproži kdo izmed naših mož, kakšno dobro pobudo v kulturno ali gospodarsko korist Beneških Slovencev, je najmanj kar mu poreko »titično«, češ glej ga propagandista in velezdajalca. To načrtno oviranje javnega delovanja za ljudsko kulturo in izobrazbo, je eden izmed velikih vzrokov, da nimamo ne prosvetnih, ne pevskih ali drugih izobraževalnih krožkov.

Poleg dejstva, da ni javnih kulturnih delavcev zaradi političnega strahu in je zaradi tega malo ali nič ljudske izobrazbe, nam manjka še posebej: kulturno središče ali kulturni dom, ki bi moral in bo moral stati nekje v sredini našega ozemlja, morda v Sv. Petru Slovenov. Že ime pove, da je bilo zdravna tu srednja naših obov! Kako vzvišeno, če bi se pozni vnuki mogli tu zbirati na kulturni posvet! Kulturno ognjišče in središče bi moralo stati tukaj; od tu naj bi se, čeprav sprva v skromni meri, pletla nit domače kulture. V svojem prosvetnem domu in središču, naj bi se dobivale smernice za dvig ljudske izobrazbe in za pravljanje malih prosvetnih krožkov po vaseh. V tem domu pa bi moralo vsaj nekaj izbranih pevcev in igralcev nastopiti in pokazati rojakom, da tudi fant ali dekletje z naših gor nekaj zna, če ga le nihče ne ovira. Če nas ne bo nihče oviral pri delu, si bomo sami vzgojili prosvetne delavce, si bomo sami zgradili skromno središče za ljudsko izobrazbo! Kar nam

manjka za kulturni dvig naših ljudi, si bomo torej tudi sami našli!

Strokovna izobrazba

Drugo kar manjka posebno naši mladini je pa šolska in strokovna izobrazba. Tu pa naše direktno prizadevanje nima moči, ne uspeha. To je zadeva vlade in šolskih oblastev. Dejstvo je, da je šolsko stanje po naših vaseh precej zanemarjeno. Začnimo kar po vrsti: poglejte, kakšna so šolska poslopja po nekaterih naših vaseh. Slabša so kot hlevi in zrušene bajte. Mogoče ste brali v zadnjem »Mataturju«, o šoli v vasi Oborče pri Praprotnem. To je menda precej v sredini kulturne Evrope. Torej tam imajo šolo v neki polporušeni bajti, ki ima »kamin na špagi«. Prav dobesedno; dimnik je skozi okno z vrvo privezan, da ga veter ne odnese. S tem primerom smo povedali dovolj.

Pa ne samo šolska poslopja in dimnike na strehah bi bilo treba privezati, ampak tudi učiteljsko osebo. Po nekaterih vaseh se učiteljice po petkrat v letu menjajo. Otroci kmalu ne vedo, katera je

njih ta prava »signorina«. Kako ob taki neprestani menjavi trpi šolski in strokovni pouk, najbolje vedo starši sami.

Otroci po končani šoli ne znajo ne tič ne miš.

Krivde pa ne pripisujemo ubogim učiteljem, ampak oblastem, katere jim ne poskrbe niti za človeško bivališče in prehrano!

Se slabše je pri nas s strokovnim poukom, če je že osnovnošolski tak. Manjka nam kmetijskih in obrtnih tečajev, ki jih kratkoma ni. Revno prebivalstvo si pač samo svojega šolstva ne more ustvarjati — in bi mu tega tudi ne pustili. Zato se res more naše ljudstvo in strokovno šolstvo primerjati le »kaminu na špagi«.

Se bolj potrjuje to žalostno resnico drugo dejstvo, da nam manjka, oziroma da sploh nimamo šol v materinščini.

Če ob koncu pregledamo, kaj nam kot narodnostni skupini manjka, bomo ugotovili, da nismo samo gospodarsko in materialno zapuščeni, ampak tudi kulturno in prosvetno. To pa ni le naša krivda. Kjer moremo, si bomo sami pomagali. Ker smo pa tudi državljani z dolžnostmi in pravicami, bomo tudi od države terjali, da skrbi za naš kulturni obstanek in razvoj. Ta njena dolžnost in skrb nam tudi manjka! * * *

Ustavno sodišče proglasilo neustavnost zakona o javni varnosti

Ustavno sodišče, ki ima svoj sedež v Rimu, je 13. t. m. zaključilo razprave svojega prvega zasedanja. Naslednji dan je bila položena prva razsodba ustavnega sodišča, ki izreka neustavnost čl. 113 enotnega besedila zakona o javni varnosti. Razsodba, ki je bila objavljena v posebni izdaji uradnega lista, se glasi:

»Sodišče 1. izreka svojo pristojnost za razsojanje v sporih o ustavni zakonitosti zakonov in aktov, ki imajo zakonski učinek, tudi če so bili uveljavljeni, preden je stopila v veljavo ustava. 2. Izreka ustavno nezakonitost določb v točkah 1, 2, 3, 4, 6 in 7 čl. 113 enotnega besedila zakona o javni varnosti, ki je bil odobren z dekretom od 18. junija 1931 št. 773, glede kršitve katerih je predviden sodni postopek v čl. 663 kazenskega zakonika, ki je bil spremenjen s čl. 2 zakonskega dekreta od 8. novembra 1947 št. 1382, pri čemer brez škode za nadaljnjo ureditev uveljavljanja pravice, ki jo priznava čl. 21 ustave.«

Člen 113. zakona javne varnosti je med drugim zahteval, da je potrebno dovoljenje policije za širjenje lepakov in letakov, za lepljenje istih in časopisov na javnih prostorih, za svetlobno propagando in po zvočnikih itd. Vse te določbe so z odlokom ustavnega sodišča proglasejene za protiustavne in torej neveljavne.

Tu razsodba pomeni tudi poraz za sedanjo demokratsko vlado, ki je obdržala v veljavi vrsto zakonov bivše fašistične zakonodaje. Zato je razumljivo, da jo je široka demokratična javnost sprejela z velikim zadoščenjem, saj pomeni uvodno dejanje za zrušenje celotne fašistične zakonodaje.

Izvajanje londonskega sporazuma v Trstu

Generalni komisar za Tržaško ozemlje je v tržaškem uradnem listu objavil odlok, ki v skladu z londonskim sporazumom odreja, da se ne sme začeti ali nadaljevati nobeno sodnijsko ali upravno postopanje, s katerim bi bila podvržena postopku ali diskriminaciji oseba ali imovina kateregakoli prebivalca na Tržaškem ozemlju zaradi političnih dejanj, ki so v zvezi z rešitvijo tržaškega vprašanja. Hkrati je bilo objavljeno, da ima neposredno veljavo na Tržaškem ozemlju tudi zakonodaja o izvajanju mirovne pogodbe.

Tržačani pričakujejo, da bodo zlasti sodne oblasti takoj prekinile vse sodne postopke proti antifašistom, ki so se vršili ali pa se še vršijo v nasprotju z določili londonskega memoranduma in italijanske mirovne pogodbe.

Nismo muzejska starina

Oni teden sem nekaj hodil po vaseh tam gori od Špetra naprej. Pa sva se nekje pri poliču s starim možakom zapletla v besedo, pa je vprašal od kod in kam in: »Ali še toliko govore in pišejo o Slovenih ob Nediži in o Rezljaneh?« Začuden nad vprašanjem sem ga pobaral, kako to misli. On pa: »Ko smo še po starem hodili po svetu drva sekati in nože brusiti, so nas vsi gledali kot čudo sveta. Potem sem pa čul, da so razni učeniki možje hodili po naših dolinah poslušati, kako čakolamo mi, in so potem pisali v bukve in liste.«

Pogovor se je pletel tja do mraka in marsikaka misel se je pri besedi utrnula; pa tudi bridka pritožba.

Res je, da zanimanje za Beneško Slovenijo in za Rezijo še posebej traja že pol-druugo sto let. Prvi, ki je začel znanstveno pisati o tej najbolj zapadni veji slovanstva je bil menda dunajski profesor Potocky že leta 1816 (Die Slawen im Thale Resia ali Slovenci v dolini Rezije v reviji »Vaterlaendische Blaetter für den Oesterr. Kaiserstaat«). Za njim so pisali Q. Viviani, češki učenjaki Dobrowsky, Šafarik, Rus Sreznjevski. Potem pa je cela vrsta drugih do današnjih dni izdajala spise o Beneški Sloveniji in nje prebivalcih. Pa še danes hodijo znanstvene ekipe prisluhnuti ljudski pesmi in proučevati slovenski govorici v teh krajih.

Vse to je lepo in prav in znanstvu v obogatitev. Toda včasih se le zazdi, kakor da nekateri smatrajo to zemljo in ljudi za golo narodno starožitnost, kakor tiste pisane skrinje, ki so za v muzej ali pa kakor mumije v Pušji vesi.

Za ljudi in kraje po teh dolinah bi pa bilo — poleg omenjenega — tudi zelo koristno, če bi rojaki, posebno bližnji, hodili k njim na žive obiske. Zdaj v poletnih dneh bi bili zelo veseli, če bi se oglasila pri nas kaka skupina pevcev, ki bi, čeprav na prostem zapela par lepih domačih pesmi in bi dala tudi ljudem malo pobude. Dalo bi se tudi kako priprosto igrice pripraviti kje na prostem. Rojaki,

E l' autonomia regionale?

Da circa un anno le discussioni pubbliche sul tema dell'autonomia regionale, dopo aver toccato vertici polemici non comuni, si sono arenati ed un silenzio di tomba su tutto quanto riguardava questo tema è stato sin qui la regola. Bisogna riconoscere che varie difficoltà si sono opposte ad una prosecuzione del dibattito, prime fra tutte quelle derivanti dalle diverse e divergenti impostazioni del tema che si fecero luce attraverso le varie posizioni politiche dei gruppi e dei partiti.

Accenniamo ai conflitti d'interesse che opponevano una zona all'altra, conflitti che in verità investivano soltanto gruppi ristretti, ma socialmente ed economicamente qualificati e che quindi riuscirono a sovrapporsi agli interessi generali della Regione considerata nel suo insieme; la rivalità politica fece il resto, così che sino ad oggi la discordia delle voci ha messo in ombra tutto quanto è proprio della Regione ed ha viceversa valorizzato una funzione del Centro proprio in un settore che per definizione dovrebbe essere riservato in primo luogo alle istanze locali.

Ad un anno di distanza da quelle discussioni c'è da chiedersi se il problema debba essere accontentato per un altro lungo periodo.

In un anno di meditazione molti motivi di dissenso possono perdere vigore, possono attenuarsi e gli interessi reali possono riemergere dalle cortine fumogene della polemica.

Ciò è particolarmente vero quando nell'intervallo accade qualcosa di importante che modifica il quadro generale nella cui cornice il problema dev'essere posto.

Nessuno potrà negare, infatti, che alcuni avvenimenti internazionali ed altri eventi di politica interna hanno sgomberato il terreno da certi timori e da certi preconcetti.

A noi interessano principalmente gli avvenimenti d'ordine interno, siano o non siano essi il riflesso di quelli internazionali; e questi avvenimenti interni sono ormai piuttosto numerosi e possono, nelle grandi linee, considerarsi convergenti nel loro significato.

Le recenti elezioni amministrative costituiscono l'ultimo anello della serie di questi avvenimenti, tra i quali annoveriamo l'elezione di Gronchi, l'avvento del governo (il quale, benché timidamente, ha dimostrato di voler cercare una via per la ricostruzione della società italiana secondo i principi e lo spirito della Costituzione) ed ancora l'elezione della Corte costituzionale e l'approvazione di alcune leggi sociali importantissime.

Tutti questi avvenimenti recano l'impronta di una nuova fase che si è aperta da tempo e che i risultati del 27 maggio hanno sviluppato e confermato: una fase laboriosa certamente ma che presto o tardi deve condurre all'inserimento dei lavoratori nella vita pubblica, all'attuazione della Costituzione, alla ricostruzione democratica della società e dello stato.

E' in questo quadro che occorre collocare anche la prossima scadenza autonometrica. Noi pensiamo che nella situazione odierna abbiano scarso successo gli obiettori che allora hanno fatto di tutto per paralizzare la conclusione di un vasto accordo locale, buttandogli tra i piedi la questione di Trieste.

Una vasta convergenza dell'opinione pubblica intorno ad alcuni punti fermi dovrebbe sin d'ora essere possibile.

Ed essa è anche necessaria poiché è chiaro che la Regione autonoma non sarà promossa dal Centro.

E' tempo, insomma, di riparlare.

Odv. Giacomo Centazzo vnovič župan Vidma

Na prvi seji videmskega občinskega sveta je bil ponovno izvoljen za župana odv. Giacomo Centazzo. Za župana je bilo oddanih le 21 glasov proti 18 belim glasovnicam.

Za člane ožjega odbora so bili izvoljeni Bonetto (23), Grassi (21), Gaglia (21), Pittino (21), Comuzzi (20), Gomirato (21), Paulori (31). Zadnja dva kot supletenta. Dva izmed ožjih svetovalcev pripadata socialdemokratski stranki.

znanila z delom sindikata in drugimi vprašanji.

LJUBLJANSKA OPERA je odpotovala v Holandijo, kjer bo gostovala v raznih mestih z opero »Zaljubljeni v tri oranže« Sergija Prokofjeva.

PO 74 LET OKUPACIJE je Egipt dokončno postal svoboden. Poslednji britanski vojak je zapustil egiptovski ozemlje dne 13. t. m. V Egiptu so bile za to priliko napovedane velike proslave.

Jugoslovansko-italijanski trgovski sporazum dopolnjen

Mešana komisija, ki jo predvideva italijansko - jugoslovanski trgovski sporazum z dne 31. 3. 1955 in ki je zasedala prejšnji mesec v Beogradu, je z zaključnim zapisnikom z dne 26. maja izgradila v splošnem zadovoljstvo nad potekom trgovske izmenjave, kakor se je razvijala po sklenitvi lanskih sporazumov, in ugotovila, da se je v primerjavi s prejšnjimi leti znatno povečala, kar ustreza skupni želji obeh vlad. Ugotovila pa je tudi, da bi se mogla izmenjava že v okviru sedanjih sporazumov še bolj razviti, in je v ta namen sprejela nekaj sklepov, ki so že stopili v veljavo ali pa bodo predloženi prizadetima vladama, da storita primerne ukrepe.

Kratke vesti

MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO so 5. junija vzpostavili letalsko zvezo Milan-Zagreb-Beograd. Proga bo tedenska, in sicer ob torkih, vožnja v eno smer traja 3 ure in pol. Kmalu bodo uvedli tudi progo Rim-Dubrovnik-Beograd.

TRŽAŠKI VELESEJEM se bo začel 24. junija in bo trajal do 8. julija. To bo VIII Mednarodni vzorčni (campionaria) tržaški velesejem.

PREDSEDNIK SOVJETSKE VLADE BULGANIN je poslal pismo predsedniku italijanske vlade Segniju o vprašanju razorožitve.

ANGLEŠKA VLADA je sklenila, da bo skrčila vojaški proračun za 170 milijard lir. Vlada je prepričana, da ne obstoji neposredna vojna nevarnost.

ZAPADNONEMŠKA IN FRANCOŠKA VLADA sta se sporazumeli, da bo Posarje (Saarbrücken) politično priključeno Nemčiji s 1. januarjem prihodnjega leta.

JUGOSLAVIJA je priznala neodvisnost in suverenost Maroka in Tunizije.

SINDIKALNA DELEGACIJA italijanskih kemikov je na povabilo jugoslovanskih sindikatov obiskala Jugoslavijo, kjer si je ogledala kemične tovarne in se se-

BRDO

SPERANCA NA BUOJSE

Končno ve mamó novo aminištracjon kumunal. Za šindika so zbrali zarjes kompetentneha človeka an ve šperamo, ke od njehá čemó mjeti kej več, koj od prejšnjih pohlarvarjeu.

Tu našim kumune to e dosti problemou za rišolvti an parvi problem to e ta, ke to má sištemati Muzac, vas tale, ke zanjo to nje bo nareto šnje nič. Zatuó Muščenji no majó velike šperanče tu to novo miništracjon. To se kapi, ke to njema uzabiti še te drue vasi an šperajmo, ke možje od našega kumuna no pojta sósusje dakordo. Šindik u ne bo moróu sósuse sam narditi, zatuó to koventá mu pomati, mu beti simpri bliz an ne se zubbjati tu prazne kritike. Konkordja an unjon usjeh no če dati naši miništracjon muoč za narditi več kuj kako rječ. To se kapi, ke merakulje ne moremo parčakati, naš kumun u je božac, zatuó to če koventati, ke no pridita inkultri autoritadi central s kako pomočjó. Zatuó naj autoritadi central pomerkejta še na naše uzabjené kraje.

PODBONESEC

NAŠLI SO MRTVEGA

Pred dnevi smo zvedeli, da so našli v hlevu gostilne »Rdeča hiša« v Vidmu - via Cividale mrtvega Alojza Bona il naše občine, ki je bil po poklicu mešetar. Mož se je mudil več časa v omenjeni gostilni in potem šel spat v hlev, kjer ga je okrog polnoči zadela kap. Sprva so mislili, da gre za zločin, ker je bil mož okrvavljen

po obrazu, a zdravnik je ugotovil, da mu je počila neka žila v glavi in da je umrl naravne smrti. Bon je bil star 65 let in je živel sam v Vidmu.

DREKA

PLAZ ZASUL CESTO

V času hudih nalivov se je pretekli teden utrgal iz neke gore velik plaz in zasul cesto, ki vodi iz Krasa v Laze.

Ta cesta je bila zgrajena pred kratkim

in še ni imela cestnega zidu, da bi jo podpiral. Hudi nalivi, ki so bili v teh dneh po vseh gorskih krajih, so povzročili plaz in tako znatno poškodovali cesto.

Nujno je potrebno, da občina poskrbi, da se zgradi takoj tisti zid, ker drugače bo ta cesta nevarna za promet.

ZLOMIL SI JE NOGO

Pri delu si je zlomil nogo 34 letni Florjančič Danjan iz Dreke. Zdravit se bo moral mesec dni.

Težke socialne razmere v vasi Uče

Kdor ni bil še nikoli v Uči, mu bo težko verjeti v kakšnih težkih gospodarskih razmerah mora živeti tukajšnje prebivalstvo, ki je odrezano, lahko rečemo, od ostalega sveta. Učja je namreč z novo mejo, ki teče komaj nekaj sto metrov za vasjo, odrezana od večjih središč, kamor so gospodarsko bili vedno navezani njeni prebivalci.

Učja šteje približno 600 prebivalcev. Ceprav spada upravno pod občino Rezija,

ni z nobeno vasjo te občine povezana s kakšno cesto in morejo prebivalci hoditi po gorskih stezah peš, če hočejo priti v Rezijansko dolino.

Prebivalstvo v tem gorskem gnezdu je zelo bedno. Vsi so brezposelni in že pri prvem srečanju jim lahko beremo v očeh grozo bede in pomanjkanja. Skoraj nikoli ne pride k njim kakšen tujec in če kdaj koga pot slučajno zanese mimo, ga takoj obkolijo otroci, žene in možje, ter ga sprašujejo od kod prihaja, kdo je in po kaj je prišel. Vse križem ga sprašujejo za novosti v svetu in hočejo vedeti kdaj bo prišla tudi zanje cvetoča pomlad, t. j. kdaj se bodo lahko osvobodili socialnega kritičnega stanja v katerem se nahajajo, kdaj se bodo končno rešili strahu pred smrtjo radi pomanjkanja.

Vaščani nimajo niti pojma o tem, kaj se dogaja po svetu. Ker v vasi ni napolnjena električna luč, seveda ne morejo poslušati niti radia. Časopisje sem gori ne prihaja in pošto prejemajo enkrat vsakih petnajst dni, pozimi pa večkrat mine po en mesec preden jim jo kdo prinese.

Ceprav so prebivalci Uče tako odrezani od civilizacije, pa so zelo obremenjeni z davki, da je že sramota ko pomislimo, da se nihče ne briga niti za najnujnejše potrebe prebivalcev tako velike vasi.

Električna luč, pošta, zdravniška nega so reči, ki jih tukaj ne poznajo. Zdravnik in babica pravijo, da sploh ne prihajata. Tako morajo ljudje vse sami opraviti med seboj.

Ljudje so komaj čakali novih občinskih volitev, da bi sestavili novo občinsko upravo in zato so dali svoje zaupanje takim možem od katerih pričakujejo, da se bodo zavzeli zanje. Čas bi bil torej, da bi nova občinska uprava zares poskrbela, da bi se tudi v Uči kaj izboljšalo. Res je, da je Učja najbolj oddaljena vas od sedeža občine in zato od sveta odrezana, a s tem še ni rečeno, da mora biti zadnja tudi v gospodarskem in socialnem pogledu.

Potres v Nadiški dolini

Ljudje v Nadiški dolini so začutili dne 7. junija potresni sunek, ki je trajal nekaj trenutkov. Potres so občutili ne samo v zaprtih prostorih, ampak tudi na polju. Škode ni bilo nobene, le ljudje so se prestrašili in tisto noč marsikdo ni zatisnil oči.

SV. LENART

POROKA V BELGIJI

Zvedeli smo, da se je poročila v Belgiji Tomazetič Ema - Komardinova iz Skrutovega z Visin Brunom. Novoporočence ma želimo obilo sreče na tujih tleh.

PRAPROTNO

PRVA SEJA NOVOIZVOLJENIH OBČINSKIH SVETOVALCEV

Prihodnjo nedeljo 24. t. m. se bo v Praprotnem sestel novoizvoljeni občinski svet za izvolitev novega župana in občinskega odbora. Kakor znano, so v naši občini pri občinskih volitvah 27. maja zmagali socialdemokrati in zato ljudstvo pričakuje, da bodo novi upravniki zares novi in zmorni ljudje, ki bodo znali dobro opravljati svoje naloge in bodo držali obljube, ki so jih dali ljudstvu.

GORJANI

NAŠ KRIŽ USAKI DAN BUJ TEŽAK

Iz našega kumuna te šlo tu Germanio nih 30 delauceu. Našje bozji judje, tej škuauzej pousoed po goráh no njemajo druge poti za se uodinjati kruh, koj te za jo pobrisati od svoje vasi. Judje so zatuó dišperani an no parčakujejo, ke no autoritadi začnita odperjati kako djelo še tle par nas, ke no zlo koventajo. Vas Brjeh na je šnje brez cješte, zatuó naj bi začeli s tjem djelom za morjeti ustavitni emigracjon, ke na je usaki dan buj velika.

PETER SLOVENOV

ŽALOSTNA ZGODBA EMIGRANTA IZ SPETRA

Na povratku v domovino okradeni delavec od žalosti umrl

Po vseh naših vaseh ljudje zelo občalujejo tragično usodo, ki je zadela pred dnevi Zabrješčaka Antona iz Spetra. Mož je bil star 65 let in je šel pred 44 leti v Ameriko, da bi si poskrbel delo in zaslužek, ki mu ga rodna zemlja ni mogla dati, kot hodi še danes na tisoče naših ljudi, zelo trd, ker ni poznal ne kraja ne ljudi. Iz rodne kraja je poklical v Ameriko Rozino Vodopivec, ki mu je postala zvesta življenjska družica vse do smrti, ki jo je dohitela pred dvema leti. Zabrješčak je vsa ta dolga leta hrepenel po domači zemlji in je varčeval vsak dolar, da bi ga mogel uživati na stara leta. Končno je bil upokojen in se je odločil na dolgo pot.

Pred dnevi se je z letalom pripeljal v Genovo, toda komaj je izstopil, ga je v prostorih carinarnice nek neznanec okradel. Odnese mu je ves sad njegovega trudapolnega življenja v tujini — okrog dva milijona lir. Ves žalosten se je ustavil pri sestri v Milanu, da ji je potožil nesrečo, ki ga je zadela v Genovi. Med pripovedovanjem mu je postalo zelo slabo in še preden so ga prepeljali v bolnico je umrl, ker ga je zadela kap.

PRETEPLI SO GA ZARADI POLITIKE

Preteklo nedeljo se je Sitar Ivan iz Sv. Kvirina mudil v neki gostilni s svojimi prijatelji, kjer je prišla ob kozarcu dobrega vina na vrsto tudi politika. Ko se je zvečer vračal proti domu, ga je na

REZIJA

SMRTNA PROMETNA NESREČA

Pretekli teden se je smrtno ponesrečil 27 letni Madotto Lino iz Stolbice. Madotto je krožil več časa kot brusar po raznih krajih Italije in se je ta dan vračal domov, da bi v poletnih mesecih pomagal svoji družini pri opravljanju poljskih del. Ko je prišel z biciklom blizu Ospedaletta, mu je prišel nasproti nek avtomobil in ga podri na tla. Ponesrečenca so takoj prepeljali v huminsko bolnico, a ker je bilo njegovo stanje zelo reno, so ga prepeljali kmalu domov, kjer je še isto noč umrl.

Pokojnik je bil zelo delaven in pošten mož zato za njim žaluje vsa Rezijanska dolina. Zapuščena žena in dva mladoletna otroka. Družini in sorodnikom izrekamo naše sožalje.

IZ KANALSKE DOLINE

SREČANJE KOROŠKIH, KANALSKIH IN BENEŠKIH SLOVENCEV

Nedelja 10. junija bo ostala za nas beneške Slovence zgodovinski dan, kajti dogodilo se je, da smo se prvič srečali na kulturni poti s koroškimi in kanalskimi Slovenci. Slovenski pevski zbor iz Slovenske Koroške je namreč gostoval v Ukvah, kamor so prišli tudi naši pevci iz Nadiške doline. Srečanje je bilo zelo prirsčno, marsikaj smo si povedali in smo si tudi obljubili, da bodo morali biti odslej naši kulturni stiki tesnejši, kot so bili do sedaj.

Naj združuje vse zamejske Slovence slovenska narodna pesem!

Novoizvoljeni župani in občinski odborniki

Po zadnjih občinskih volitvah so bili izvoljeni v preteklem tednu tile župani in občinski odborniki:

OBCINA SPETER: Jussa Ciril, župan; Jusič Oldo, Costaperaria Alojz, Koren Ivan in Zufferli Elio, občinski odborniki; Blazutič Ivan in Venuti Angel, pomožni občinski odborniki.

OBCINA PODBONESEC: Blazutič Dino, župan; Zorza Valentin, Domenis Marko, Dorboló Alojz in Cencič Bazilij, občinski odborniki; Spekanja Jožef in Puler Alojz, pomožni občinski odborniki.

OBCINA SOVODNJE: Trinko Jožef, župan; Zuanela Mario in Mašera Italo, občinski odborniki; Pagon Ivan in Vogrič Ivan, pomožni občinski odborniki.

OBCINA SREDNJE: Simončič Anton, župan; Florjančič Ivan in Hvalica Mario, občinski odborniki; Vogrič Ivan in Černetič Anton, pomožni občinski odborniki.

OBCINA DREKA: Cicigio Humbert, župan; Tomazetič Ivan in Tomazetič Evgen, občinski odborniki; Namor Jožef in

Trušnjak Jožef, pomožni občinski odborniki.

OBCINA AHTEN: Del Negro Aldo, župan; Ciricco Sisto, Scubla Evgen, Lencič Romeo, Fattori Pacifico, občinski odborniki; Turko Rudolf in Verona Valentin, pomožni občinski odborniki.

OBCINA TAVORJANA: Cudicio Viktor, župan; Spelat Jožef, Cudicio Benjamin, Mesaglj Pavel in Zamparutti Hektor, občinski odborniki; Sabbadini Primo in Petris Pio, pomožni občinski odborniki.

OBCINA REZIJA: Letič Enzo, župan; Copetti Rihard, Di Lenardo Alojz, Piellich Marcelin in Clemente Anton, občinski odborniki; Naida Peter in Madotto Renato, pomožni občinski odborniki.

OBCINA TIPANA: Facchini Giuseppe, župan; Simiz Lenart in Kurir Jožef, občinski odborniki; Kos Valentin in Tomasino Elio, pomožni občinski odborniki.

OBCINA BRDO: Marchiol Primo, župan; Battola Alojz in Cullino Primo, občinski odborniki; Cher Remo in Mucchino Lino, pomožni občinski odborniki.

Razširitev obmejnega avtobusnega prometa

Dne 7. t. m. so se na sedežu Trgovinske zbornice v Gorici sestali predstavniki italijanskih in jugoslovanskih obmejnih organov, oblasti in zastopniki avtobusnih podjetij iz Nove Gorice, Trsta in Gorice, ki vzdržujejo promet v obmejnih krajih obeh držav. Razpravljali so predvsem o izboljšanju in razširitvi avtobusnega potniškega prometa ter nekaterih tehničnih vprašanjih v zvezi z izvajanjem videmskega sporazuma o malem obmejnem prometu.

Sporazumeli so se, da bo goriško podjetje »Ribič« v kratkem nekoliko sprememilo urnik voženj na progi Čedad-Kobarid-Tolmin, da bi s tem bolj ustregli željam obmejnega prebivalstva. To podjetje je tudi zaprosilo, da bi smelo povečati število voženj od sedanjih 2 na 3

progi Gorica-Sempeter-Vrtojba ter proge podaljšati do Renč. Zadevno prošnjo še proučujejo pristojni organi, dokončen sklep o tem pa bi morala sprejeti stalna mešana komisija.

Podjetje »Ribič« se je obvezalo, da bo svojo avtobusno zvezo z Novo Gorico vskladilo z linijo jugoslovanskega avtopodjetja in bodo avtobusi na tej progi odslej imeli postajališče tudi pred severnim goriškim kolodvorom. Izenačili bodo tudi cene, vozovnice in urnike pa tiskali dvojezično.

V zvezi z zasedanjem stalne mešane komisije se govori tudi, da bo sklepal o podaljšanju veljavnosti propustnic na osem mesecev ali celo na eno leto. To bi bilo zelo umestno in bi znatno poenostavilo in olajšalo obmejni promet.

Avtobusne obmejne zveze med Italijo in Jugoslavijo

- GORICA - SOLKAN.**
Odhod iz Gorice izpred Ribijeve postaje: ob delavnikih ob 7 in 17.30; odhod iz Solkana ob 8 in 19. uri; ob nedeljah in praznikih odhod iz Gorice ob 15. in 19. uri; odhod iz Solkana ob 16. in ob 20. uri.
- GORICA - ŠEMPETER - VRTOJBA.**
Avtobus vozi samo ob delavnikih. Odhod iz Gorice ob 9. in 14. uri; odhod iz Vrtojbe ob 9.30 in 16.30 uri.
- GORICA - ŠTEVERJAN - MEDANA.**
Avtobus vozi samo ob delavnikih. Odhod iz Gorice ob 7, 12.30 in 16. uri; odhod iz Medane ob 8, 13.30 in 17. uri.
- TRBIŽ - BOVEC - TOLMIN - GORICA.**
Vozi vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih. Odhod iz Trbiža ob 6. uri, prihod v Tolmin ob 8.45, v Gorico ob 10.

- uri; odhod iz Gorice ob 16. uri, prihod v Tolmin ob 17.15, v Trbiž ob 20. uri.
- ČEDAD - KOBARID - TOLMIN.**
Dne 12. junija je stopil v veljavo nov vozni red na avtobusni progi Čedad-Kobarid-Tolmin. Avtobus odhaja vsak torek, četrtek in soboto iz Čedada ob 9. uri, v Kobaridu je ob 10.17, v Tolminu pa ob 10.40. Vrača se istega dne iz Tolmina ob 14. uri, skozi Kobarid ob 14.23 in pride v Čedad ob 15.40. V ponedeljkih, sredah in petkih pa vozi avtobus samo iz Čedada do Kobarida; odhod iz Čedada ob 9. uri, prihod v Kobarid ob 10.40; odhod iz Kobarida za Čedad ob 14.23 uri.
- Ob nedeljah in praznikih odhaja avtobus iz Čedada ob 9. uri, ob 10.17 je v Kobaridu, ob 10.40 pa v Tolminu. Iz Tolmina se vrača ob 17., skozi Kobarid ob 17.23 in pride v Čedad ob 18.40 uri.

TER.

Radio Slovenija — oddaja za beneške Slovence: vsako nedeljo ob 11. uri; Oddaja za izseljence: vsako soboto ob 22.15 uri.
Radio Koper — Poročila v slovensčini vsak dan ob 14.15 uri.

ZVEZDE NA NEBU SLOVENSKEGA SLOVSTVA IN ZNANSTVA

Dr. Karel Štrekelj

Slavist s Krasa

Kras je navdahnjen mnogo pesnikov, njegova zelena planota, kljub svim kamnom in mramorom, ki segajo do Nabrežine, je povzročila, da so opevali njegova zlata jutra, sončne, srečne dneve in večere v čudovito menjajočih se barvah in sladke skoraj vse leto jasne in zvezdne noči. Prvi klasik slovenskega Krasa je bil Srečko Kosovel, ki je opeval Kras od Sežane do Tomaja, bil Krasa Bezruč in ga dvignil potem v kozmos. Igo Gruden je pesnik Nabrežine in kraške obale, v njegovem pesnikovem srcu pa zveni ves Kras, bolest naroda in duša otroka v pesniški zbirki »Na Krasu«. Skalar je v sonetnih gazelah in bronastih sonetih ovekovečil Kras in njegove ljudi od Komna do Nabrežine in Devina, pozna do potankosti srce Kraševca, folkloro in je poet kraškega otroka in klasičnih, pravljicnih iger. Bršljanski je pesnik Komna in komenske okolice, spesnil je prvo knjigo pesmi podzemnega Krasa v slovenskem slovstvu, o Postojnski jami »Za bisernatimi zastori« a seže do Korotana in opeva ves slovanski svet v zarjeh Gospe svete in Slova.

Kras pa je dal tudi filozofe, socialne delavce in znanstvenike. Izmed kraških slavistov - jezikoslovcov je še do danes največji dr. Karel Štrekelj. Rodil se je 24.2.1859 v Gorjanskem pri Komnu na Gorškem. Študiral je v Gorici, kjer je bil njegov mentor znameniti kritik Levec, ki je imel izreden dar, da je odkrival mlade talente kot so bili Kersnik, Aškerc in Cankar. Slavist Štrekelj je študiral pri slavnem Miklošiču na Dunaju in postal potem redni profesor slavistike na graškem vseučilišču. Zanimal se je predvsem za dialekte mejaev. Študiral je slovanske elemente v furlanščini in italijanščini pa tudi vplive teh dveh jezikov na slovenščino. Tudi germanski vplivi na naš jezik so ga zanimali. Več razprav je napisal o teh medsebojnih jezikovnih vplivih tako n. pr. »Prinos poznavanju tujih besed v slovenščini«, v Letopisu Slovenske Matice za leto 1896. Celotno vrsto besed razčlenja tukaj, vendar je pri nekaterih sam zelo oprezen kot n. pr. pri besedi beka, ki jo je našel že pri Alasiji Sommaripa, ki je »majbrž«, pravi, »stara nemška izposojenka« vendar imenuje to besedo temno in kot pravi znanstvenik le dopušča lastne izsledke, ki po mojem mnenju pri tej besedi zares ne drže, ker sega drevo in ime drevesa do daljne brezmejne Rusije pa je tudi etimološko sporna. Dunajska akademija znanosti je izdajala od leta 1904 dalje ogromno Štrekeljevo delo, Slovenske izposojenke. (Zur slawischen Lehnwörterkunde Akademie d. Wissenschaften N. Wien I).

Prelep je njegov esej v Zborniku Slovenske Matice 1901, ki ga je naslovil Prešeren in Narodna pesem. Tu raziskuje vpliv slovanske narodne pesmi na Prešerna v svitu romantikov, o katerih pravi, da so takorekoč folkloristi iz prve polovice prejšnjega stoletja. Saj se je Prešeren za narodovo prošlost vedno zanimal ne samo ko je prepesnil Lepo Vido am-

pak tudi ko je snoval Krst pri Savici, na katerega pa je poleg narodnih izročil in Valvazorja vplival predvsem, po mojem, veliki poljski epik Adam Mickiewicz: jasno je seveda, da je tudi Kollarjeva Slavina hči bila biblija vseh slovanskih romantikov. Iz Prešernovih pesmi dokazuje Štrekelj, da se je naš pesnik intenzivno ukvarjal z narodno pesmijo. Spočetka jih je priredil kot Lepo Vido, pozneje pa priznaval avtonomijo narodnih pesmi. Štrekelj išče celo reminiscenco narodnih pesmi v Prešernovi metriki, ne morem se pa strinjati z njim, ko trdi, da bi morali vse narodne pesmi, ki jih je redigiral Prešeren in jih napojil s svojim pesniškim duhom, sprejeti vsaj kot dodatke k njegovim umetnim poezijam. Zdi se mi namreč, da so Prešernove prepesnitve narodne pesmi še vedno bliže narodni poeziji kot pa Goethejeva pesem »Videl je deček divjo rožico«, ki jo citira Štrekelj.

Štrekeljevo epohalno delo pa so »Slovenske narodne pesmi«. Teh je več knjig in v različnih inačicah. Tu je hotel podati dušo slovenskega naroda in zares velika škoda, da ni tudi tam beneških narodnih pesmi, ki spadajo kot tudi beneške narodne pripovedke posebno o Kralju Matjažu k najglobljim slovenskim in slovanskim narodnim pesmim in pripovedkam. (Beneške narodne pesmi je izdal lani Turnšek.)

Kljub tej Štrekeljevi zbirki bo ostala naša narodna pesem vedno še naša poplajena Atlantide, ker smo jo prekasno zapisovali in se je iz najstarejših in mogoče najbolj slovanskih časov porazgubila. Narodna pesem je marsikaterga pesnika rešila propadanja in ekstremov tako Otona Zupančiča in Murna in pozneje ekspresioniste Podbevška, Jarca, Tauferjevo, Kosovela in Lovrenčiča. Tako je Štrekelj vplival ugodno tudi na razvoj slovanske umetne poezije in posebno slovanske Moderne kot ugotavlja Glonar v Ljubljanskem zvonu 1912. Proučeval pa je Štrekelj narodno poezijo vseh narodov, bil v znanstvenih stikih z Jagičem, Škrabcem in Poljakom, ki je proučeval beneške in rezijanske dialekte in ki se imenuje Jan Bauduin de Courtenay. Dr. Joža Glonar piše, da so tudi slavisti, že priznani in univerzitetni profesorji, hodili poslušati jasna in pregledna Štrekeljeva predavanja tako Rus Ljapunov in Finec Mikkola, Vasmer in sam Jan de Courtenay.

Ko so ga povabili, da bi sodeloval pri

Cankarjevi „Hlapci“ na pariškem festivalu

Na letošnjem III. mednarodnem dramskem festivalu v Parizu bo sodelovala tudi Drama Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. Uprozorili bodo Cankarjeve »Hlapce« v režiji Slavka Jana. S Cankarjevimi »Hlapci« bo ljubljanski dramski ansambel predstavil ob koncu junija jugoslovansko gledališko življenje tujini. Člani žirije, ki je odločala o sodelovanju na festivalu, so bili književniki Mirko Božič, Eli Finci, Josip Vidmar in režiser Mata Milošević.

veliki Jagičevi Enciklopediji slovanske filologije, je bil že bolan. Umril je 7. julija 1912 v Gradcu. V istem letu se je preselil v boljše življenje pisatelj filozof dr. Janez Mencinger. Takrat je padel kot njegovi junaki veliki pesnik balad in romanc in prav nič rapsod Anton Aškerc kot da je on sam eden izmed poslednjih knezov balad in romanc, epikov slovanskega slovstva, od zlatih zvezd ozarjeni Poslednji Celjan. Dr. Karel Štrekelj počiva na graškem pokopališču v družbi drugih slovanskih kulturnih delavcev, izmed katerih se dviga veliki spomenik iz nabrežinskega mramora pesnici in pisateljici Josipini Turnograjski kot da ne sme manjkati med znanstveniki in romantiki tudi slovanske pesnice, ki se je zamaknila v Prešernov Krst in je že zložila nekaj arij iz njega za spevoigro: tam počivajo zdaj vsi v tuji zemlji vendar ne daleč od zibelke slovanske kulture Korotana, Gospe svete in svobodne Domovine.

RIHARD OREL:

KAKO IN ZAKAJ SU NASTALI

Gradovi v Beneški Sloveniji

(Nadaljevanje)

Najmogočnejši oblastniki na Furlanskem in v Beneški Sloveniji so bili oglejski patrijarhi, imenovani tudi furlanski vojvode in v poteku zgodovinskega popisa gradov na tem področju bomo videli, kako so oni imeli več ali manj oblasti nad vsakim gradom in k tem pripadajočim fevdalnim posestvom.

Nekateri so se tudi dejansko udeleževali bojev in bili celo na čelu napadalcev in braniteljev. Za razpravljanje in reševanje upravnih zadev vse pokrajine, je bil ustanovljen tako imenovani Furlanski parlament, ki je imel kot člane odlične fevdalne in cerkvene dostojanstvenike in tudi nekateri ženski redovi so imeli v njem svoji sedež n. pr. nune iz Ogleja in Cedada. Tudi nekatere občine (srenje) so imele svoj glas v tem parlamentu.

Prebivalstvo dolin ob reki Nadiži je imelo svoje sosesdneje (vicinie) in sicer je bila to tako imenovana Landarska Banka spodaj v vasi Bičaji — vas Landar je namreč ob pobočjih strmih hribov. Tu je bila kamenita miza, ob kateri so se zbirali ob prejšnjih časih vsi zastopniki landarske mize.

K gradovom, ki jih bomo v naslednjih vrstah našli in nekako splošno opisali njihovo preteklost, je pripadalo tudi ozemlje, ki je bilo že takrat naseljeno s slovanskim prebivalstvom, ki je premožekrat občutilo trde pest tujih močitev in njihovih valpetov, posebno kadar so jih silili na tlako za obzidavanje fevdalnih zemljišč in pozidavanje ter utrjevanje gradov. Čestokrat se je to tlačeno ljudstvo upro zatiralcem, jim požgalo gradove ter jih pregnalo, kakor bomo zbrali iz naslednjega opisa.

Najdaljša in skoro nepretrgana vrsta teh gradov je prav ob jezikovni meji, to je, kjer ob jugozapadu prehaja gorovje v podaljšanih izrastkih v ravnine in sicer pričenši od Moznice (Moggio) do Cedada in v notranjosti slovanskega ozemlja je nekaj manjših gradov ob Nadiži. Na visokih vrhovih na razmejitvi in razvodju nad Nadiško dolino ni nobenega, kar je umevno, ker jih niso radi zidali na previsokih točkah; nekateri leže kar na nizkih

Spominski dan slovanskih apostolov Cirila in Metoda

Dne 5. julija bomo obhajali imendan Cirila in Metoda, tako imenovanih slovanskih blagovestnikov. Od nekdanj so Slovenci ta dan praznovali in prizigali na predvečer godu številne kresove v hribovih in dolinah kot simbol, da sta solunska brata užgala iskro slovanske pisane besede in začetek rasti Slovanov med kulturne narode.

Iz dobe Cirila in Metoda izvirajo zametki političnega strnjevanja slovanskih ljudstev. Ciril in Metod sta sestavila prevode potrebnih odlomkov cerkvenih knjig in s tem utemeljila slovanski književni jezik, ki je prej kot pri katerih koli ostalih evropskih narodnih skupinah ustvaril dokajšnjo povezanost slovanskih ljudstev

tedanje Evrope. Fevdalna družba je tako rastla iz ruševin sužnje — posestniške družabne zgradbe in iz razkrojene patriarhalnosti germanskih in slovanskih plemen ter je kot taka sprejela sveže barske sile z antično kulturo, ki jo je posredovalo krščanstvo. Pisana beseda je mnogo prispevala k poglobljanju znanja graditeljev novih družabnih temeljev. Vsem Slovanom sta pomenila Ciril in Metod ideološko obrambo njihovega svobodnega razvoja v srednjem veku.

Rastislav, knez velike Moravske, ki se je povzpela v Srednjem Podonavju do samostojne politične dejavnosti, je zaprosil leta 862 bizantinskega cesarja za misijonarje, ki bi učili njegovo ljudstvo v razumljivem jeziku krščanske vere. Bizantinci so mu poslali brata Konstantina (Cirila) in Metoda, po rodu Grka, ki spočetka v svojem delu nista žela uspeha in sta se zategadelj hotela vrniti v Bizanc. Na poti domov ju je dosegel poziv papeža Nikolaja I., da naj prideta v Rim, kjer so se odločili, da bodo v borbi s frankovskim kraljem uporabili Cirila in Metoda za svoje namene. Leta 869, ko je Ciril v Rimu umrl, pride Metod v Spodnjo Panonijo k slovanskemu knezu Koelju, načelniku frankovske mejne marke, odkoder je izrnil s slovanskimi cerkvenimi knjigami in slovanskim bogoslužjem nemške duhovnike ter je v Rimu še istega leta izposloval prvo samostojno slovansko nadškofijo. Zaradi uveljavljanja slovanskih cerkvenih knjig in slovanskega bogoslužja so začeli Metoda preganjati in so ga nedolgo potem pahnili zastopniki nemške duhovščine, katere vplivi so zaradi delovanja Cirila in Metoda kopneli, na nekem cerkvenem zborovanju v ječo, kjer je prebil tri leta. Po vrnitvi na svobodo je odšel Metod na Moravsko in tamka leta 885 umrl.

Lik slovanskih apostolov Cirila in Metoda, ki sega v dolga stoletja nazaj, žari kot svetilnik v temi ob zori slovanske pisane besede, ki je bila pogoj za razvoj slovanske literature do današnje visoke ravni v mozaiku kulture evropskih narodov.

Novo društvo Slovencev v Avstraliji

Letos so imeli avstralski Slovenci, združeni v društvo »Mladi demokratični Slovenci«, svoj letni občni zbor, kjer so poudarili potrebo po čim tesnejši povezavi vseh Slovencev - izseljencev. Ob tej priložnosti so svojo dosedanje organizacijo razširili in jo preimenovali v »Slovensko unijo«. Hkrati so tudi sklenili, da bodo po raznih krajih, kjer živijo Slovenci, ustanovili slovanske knjižnice.

— po letu 1500 propadati, ker so mu bile odvzete nekatere pravice. Prišlo so poleg tega še razne neugode in poplave Fele, ki je pokvarila glavno cerkev. V naslednjem stoletju je beneški senat odločil ukinitve oblasti, ki je prešla na novoustanovljeno nadškofijo v Vidmu.

V Reziji sami ni bilo nobenega gradu, pač pa nekatere utrdbe benečanskega izvora.

(Nadaljevanje sledi)

ANTON INGOLIČ DEČEK Z DVE MA IMENOMA

»Frieda, da mi ne napraviš kakšne neumnosti,« je spregovoril ostro, gledaje ji srepo v oči. »Ti veš, zakaj sem vzel otroka! Zato, ker mi ga ti nisi dala in mi ga ne moreš dati. To zadevo prepusti meni, samo meni! Do razprave ostane Kurt, kjer je, pozneje pa bo šel v zavod.« Izpustil je ženino roko in stopil po sobi.

»Njegovega očeta sem videl mrtvega,« je nadaljeval, ko se je ustavil ob svoji omari, »to veš. Ne veš pa, da sem izgubil pol čete, preden sem ga dobil v roke. V zameno za trindvajset svojih najboljših vojakov sem vzel njegovega otroka. Potrebno je, da veš tudi to. Zdaj boš razumela, da ga ne morem vrniti, saj nam tudi oni ne morejo vrniti tistih trindvajsetih mož. Kurta bom tako vzgojil, da bo nekoč maščeval tiste in še druge naše moške!«

»Groth!« je krinknila Grothova v grozi.

»Kurt bo tudi zaradi tega ostal pri nas,« je nadaljeval Groth brezobzirno, »bo ostal v Nemčiji, ki bo še krvavo potrebovala vojakov. Minula vojna ni bila zadnja vojna, bila pa je zadnja, ki se je končala z nemškim porazom. Izvedel sem za dober deški zavod. Vzgojni vodja je moj znanec in sodelavec iz Poljske in Francije. Tja bom...«

»Molči, molči!« je zajela Grothova, trenutek pozneje pa planila iz sobe.

Toda tudi v kuhinji ni vzdržala, odhitela je na prosto.

Na ulici je vladalo živahno, predvečerno vrvenje. Odrasli so se vračali iz pisarn, trgovin, z dela, mlajši pa s kopanja in: sprehoda, spet drugi so odhajali v Hannover na nočno delo, v kino ali kam drugam. Nekateri so bili tihi, resni, izmučeni od dela, ali pa jih je tria kdo ve kakšna skrb, nekateri pa so bili glasni in razigrani. Najglasnejši so bili dečki.

Tudi Kurt se v tem času s Hildo in Maksom vrača s kopanja, je šlo Grothovi skozi zmedene misli. Prav tako kot tle dečki se smeje, kriči in maha z rokami. Toda ali bi se še smejal, če bi vedel, da ga v Hannoveru čaka njegova prava mati, če bi vedel, da ga Groth namerava odpeljati v deški zavod, kjer ima prvo besedo najbrž prav tak brezsrčen človek, kot je Groth?

Mimo je pritekel raznašalec časopisov. »Večerna izdaja!« je kričal na vsa usta, mahajoč s šopom časopisov. »Nov incident v Berlinu! Zadnje vesti s Koreje! Dve materi se borita za otroka! Jutri bo zavezniško sodišče odločilo, katera ga bo dobila!«

Grothova je sklonila glavo in pospešila korake, da je ne bi kdo spoznal in ustavil. Zadnji čas toliko govore in pišejo o Kurtu, o Grothu in tudi o njej! Mnogi so Grothovega mnenja, mnogi pa menijo, da je treba otroka vrniti pravi materi. Le-ti govore in odkrivajo o Grothu take stvari, da jo je sram med ljudi. Grothu pa takšno pisanje celo laska. Prav te članke si izrezuje, češ vse to bo nekoč prišlo prav, to je kapital, ki ga bo čez leta ob povratku v Arnfeld dvignil z obrestni vred.

Ali ne bo vsega tega prej ali slej izvedel tudi Kurt? Izvedel bo tudi, da ga je sodišče povabilo na razpravo, a mu pova-

bila niso poslali, izvedel, kako bodo odločili brez njega.

Ustavila se je sredi vrveža. Ali je prav, da odločijo brez Kurta? Ali ni vsaka sodba brez njegove privolitve le začasna, le kos popisane papirja? Težko bo življenje brez Kurta, toda ali ne bi bila še težja zavest, da je ostal pri njej samo zato, ker mu ni omogočila, da bi videl svojo pravo mater in se sam odločil? Ne bi bil še hušji strah, da bo nekega dne izvedel vse in jo zapustil čez noč? Sicer pa, Groth ga bo v vsakem primeru odpeljal v zavod. Tam bodo iz dobrasnega dečka vzgojili človeka brez srca, brez čustev, drugega Grotha...

Ozrla se je naokoli. Tam onstran trga se je dvigalo visoko, sivo poslopje. Na pročelju je žarel velik rdeč napis: Pošta-Telefon-telegraf. Trenutek se je še obotavljala, nato pa naglo prekoračila trg in se z olajšanjem povzpela po stopnicah poštnega poslopja v telefonski oddelek.

10. Razprava.

Dr. Mravljak je govoril že dobro uro. Beseda mu ni tekla nič manj gladko kot rojenemu Angležu ali Amerikancu. Predsednik sodišča Ralph Ch. Weekes je nejevoljen pogledoval na uro in od časa do časa stresel svojo nenavadno veliko glavo, oba prisednika, Austin A. Breed in Oliver E. Hardy, pa sta ga pazljivo po-

slušala: Hardy, ki je sedel na predsedniškovi levi, je celo večkrat pritrtilno prikimal in si nekaj pisal na polo papirja, ki jo je imel pred seboj. Dr. Mravljak se je zavedal, da zastopa pravično stvar, zavedal se je, da ne govori samo v imenu nesrečne matere, ki je vsa blede sedela za njim, marveč tudi v imenu slovanskega naroda, vseh jugoslovanskih narodov. Podžigal ga je tudi pogled na Fritz Grotha, ki se je držal napeto in gospodovalno, kakor da je še vedno okupator na slovenski zemlji, kakor tudi pogled na predsednika sodišča, ki mu je bil očitno bliže nekdanji sovražnik kakor nekdanji zaveznik. Dr. Mravljak, ki je nastopil sodno prakso šele v partizanih, a se je po osvoboditvi izobraževal v pravnih vedah doma in v inozemstvu, se je dobro zavedal, da posebno predsednik sodišča preži na vsako njegovo besedo. Napačno postavljena beseda lahko pomeni izgubo slovanskega otroka, dobro zastavljena pa njegovo vrnitev in s tem zmagavo pravice.

Ana in razumela niti besedice, a čutila je, da je njen zagovornik položil v svoj govor vse svoje znanje, svoje in tudi njeno srce. Ko je sedel, se mu je s hvaležnim pogledom zahvalila. Dr. Mravljak se ji je zadilhan nasmehnil, a se takoj zresnil, ko je predsednik poklical Fritz Grotha.

Le-ta je preko tolmacha pripovedoval stvari, ki so jih celo nekateri nemški ča-

Kako uničujemo bramorja

Bramor živi na vrhovih, pa tudi na krompiriških in travnikih in je eden najbolj požrešnih škodljivcev. Samica te velike do 5 centimetrov dolge žuželke s krepkimi srednjimi nogami zaleže v pozni pomladi v gnezda po rovih v zemlji 200 do 300 jajčec, ki so podobni konopljinemu zrnju. Ta gnezda je sedaj zelo lahko najti in uničiti. Najdemo jih na ta način, da s prstom sledimo vodoravnemu kakor prst širokemu rovu bramorja, ki se vije plitvo v zemlji. Na mestu, kjer zavije rov navzdol, leži gnezdo v velikosti kurjega jajca. S pomočjo lopate dvignemo na tem mestu zemljo in uničimo zalego.

Na večjih površinah uničujemo bramorje brez posebnega truda spomladi in poleti z vabami, ki vsebujejo strupen prah, cinkov fosfid ali barijev fluorsilikat. Vabo pripravimo takole: 20 kg koruznega zdroba zmešamo s 5 litri vode in dodamo en kilogram cinkovega fosfida ali pa 2 kilograma barijevega fluorsilikata. Zvečer jo razsujemo po njivi, kjer smo zasledili rove bramorjev. Najbolje je, če to napravimo po kakšnem dežju, ker tedaj prilezejo bramorji najbolj zanesljivo na površje in zavžijejo zastrupljeno hrano, vsled katere poginejo.

Še je čas nasajanja jajc vodnih perutnin

Valjenje kokošjih jajc se zaključuje. Junija izvaljeni piščanci ne dorastejo do zime in jarcice ne bi nesle pozimi. Le piščanci lahkih pasem so še primerni za plemensko rejo, četudi so izvaljeni šele junija, kajti jarcice teh pasem se do zime dobro razvijejo, do konca januarja dozore in začno februarja nesti. Aprila in maja iznesena jajca teh kokoši lahko nato uporabljamo za nasad. Pač pa nasajamo še nadalje tako junija kakor celo pozneje kokošja jajca zato, da dobimo perutnino za zakol. Dotlej se primerno razvije in je v starosti sedmih do dvanajstih tednov najbolj cenjena. Zategadel podlagamo junija in julija tudi jajca velikih pasem, ker so ti piščanci potem najbolj primerna klavna perutnina.

Pač pa je še vedno čas za nasajanje jajc vodne perutnine, da dobimo pasemske ali plemenske živali, ali pa za vzrejo klavnih živali.

Pri vodni perutnini ne silimo na zimsko nesnost, ker je nesnost pri teh živalih manjšega pomena. Prav zaradi tega nasajamo jajca vodne perutnine lahko kasneje, ker kljub temu izvaljene račke ali goske dorastejo do naslednjega leta in začno pravočasno nesti. Da dobimo vodno perutnino za zakol, pa je sploh edino sedaj pravi čas. Račke so najokusnejše v starosti štirih mesecev, torej takrat, ko prav dorastejo in preden se začne v celoti razvijati perje. Takrat so mlade račke lepo zamaščene, meso je nežno in sočno. Čim starejša so potem živali, tem bolj je meso vlaknato in sčasoma trdo, žilavo. Prav tako je pri goskah, vendar s to razliko, da je meso tudi dorasle goske okusno, če je dobro spitana.

Mlade goske in račke vzrejamo podobno kakor piščance. Razlika pa je v tem, da jih krmimo več z zelenjavo in da jim pripravljamo zelo vodeno pičo. Ker bomo uporabljali goske in račke zlasti za jesenski zakol, začnemo že kmalu krmiti tako, da se mlada perutnina hitro redi. Dajemo jim koruznega zdroba med raznim ze-

Prva pomoč

OHRANI MIR! Preden pomagaš, ugotovi vrsto poškodbe. Prenagljajost lahko povzroči škodo. Pri vseh nevarnih primerih kliči takoj zdravnika.

ZASTRUPLENJA: Kadar nastopi zastrupljenje, ker je bil strup pojejen, je treba najprej izzvati bruhanje, tako da ščegetamo goltanec. Za ublažitev delovanja strupov dajmo zastrupljencu velike količine tekočine, vode s praešanimi beljakovinami, mleka ali pa natrijev bikarbonat, žgano magnezijo, živalsko oglje (več žlic). Če je zastrupljenec nezavesten, mu ne smemo vlivati v usta tekočine ali zdravil, da se ne zaduši.

Če smo se zastrupili z zaščitnimi sredstvi za škropljenje rastlin, prenehajmo takoj z delom. Ako je ponesrečencu zelo slabo, ga prenesimo na čist zrak, mu slecimo delovno obleko in čevlje ter odpnimo ovratnik. Pokličimo takoj zdravnika.

Pri zastrupitvi s fosforom ali s kakšnim drugim parathionskim sredstvom, ki so zelo strupena, spravimo bolnika takoj na čist, hladen zrak. Po potrebi nudimo bolniku umetno dihanje. S kože očistimo vse kapljice strupa z vodo in milom. Pokličimo zdravnika ali poskrbimo za takojšen prevoz v bolnico.

Pri zastrupitvi s svinčnim ali apnenim arzenatom pospešimo bruhanje. Bolnik naj pije toplo mleko pomešano z jajčnim beljakom. Za ojačanje srca dajmo prave kave ali čaja. Bolniku grejmo noge z odevami ali s termoforumom.

Pri zastrupitvi z nikotinskimi pripravki pospešimo bruhanje in izpirajmo želodec. Vsakih 5 minut naj bolnik popije 5 do 10 kapljic jodove tinkture na pol litra vode ali pa mu dajmo prave kave ali čaja. V težjem primeru pomagajmo z umetnim dihanjem in pokličimo zdravnika.

Zastrupljencu, ki je popil kisline, dajmo obilno mlačne vode, mleka ali limonade. Zastrupljencu z lixolom ne dajmo vode, temveč beljakovin, olja ali masla. Zastrupljencu z gobami dajmo ricinusovega olja, črne kave in led na glavo. Zastrupljenca s plini polijmo s hladno vodo in nudimo umetno dihanje. Odprimo okna! Pri gorljivih plinih nobene odprte luči!

OPEKLINE: Ne devajmo na opečena mesta hladne vode. Opečeno mesto potresimo z moko, s sodo bikarbono in dajmo obkladke z lanenim oljem. Ne odpirajmo mehurjev. Pri večjih opeklinah ne dajmo nikakega povišja temveč telo samo zavaruje pred izgubo toplote s pogrinjalom čez opore. Pokličimo zdravnika ali poskrbimo za prevoz v bolnico.

PRELOM KOSTI: Zavežimo odprte rane. Zelo previdno podložimo deščico ali lepenco. Zlomljeni ud dvignimo.

KRVAVITEV: Vsako krvavenje ustavimo, kolikor mogoče hitro. Krvaveči ud dvignimo. Stisnimo krvavečo žilo nad mestom iz katerega krvavi, ne dotikajmo se rane in ne umivajmo jo z vodo. Ne uporabljajmo vate, temveč tampon ali ovoj. Ud smemo podvezati največ za eno uro in pol.

KRVAVENJE IZ NOSU zaustavimo, če dajemo mrzle obkladke na čelo, tilnik in zapetje.

POŠKODBE OČI. Očesa ne drgnimo, ker je povečamo bolečine. Obe očesi, tudi zdravo zavežimo. Če je padla v oko kislina, izpirajmo obe s tekočo vodo. Apno odstranimo s krpo namočeno v repično olje, ne v vodo. Ko je vse apno odstranjeno, očistimo zunanost očesa z vodo.

Takoj k zdravniku.

VODENI ŽULJI: Z izžgano iglo potegnimo skozi mehur tanko volneno nitko, ki potegne vodo s seboj. Obvežimo.

UGRIZ. Pustimo krvaveti rano. Rano iztisnimo in razširimo. Prevežimo ud v smeri proti srcu. Izsesajmo ali izžgimo rano. Pijmo obilo alkohola in pokličimo zdravnika.

PIK ŽUŽELKE: Namažimo pičeno mesto s salmijakom.

UDAR STRELE: Polijmo zadeto osebo z mrzlo vodo. Umetno dihanje.

SONČARICA: Obolelega spravimo na senčen kraj. Glavo položimo visoko in razpniimo obleko. Devajmo mrzle obkladke na čelo in prsi. Umetno dihanje.

POMOČ UTOPLJENCU: Utapljajočega zgrabimo pri reševanju le od zadaj. Hitro odpnimo obleko. Usta in nos očistimo peska in blata. Obrnimo ponesrečenca na trebuh, tako da mu visi glava navzdol. Rahlo udarjamo po hrbtu, da se odstrani voda, nato umetno dihanje, če treba nekaj ur. Ko ponesrečenec začne dihati, ga položimo v posteljo, ponudimo tople pijače ali nekaj žliček alkoholne pijače.

ELEKTRIKA: Najprej ustavimo stroj ali izklopimo električni tok. Če to ni mogoče, poskusimo vod kratko spojiti ali ozemljiti, tako da ga z železnim drogom, cevmi ali z žico zvežemo z zemljo. Dokler je vod pod napetostjo, je vsak nezavaran dotik voda ali ponesrečenca nevaren. Reševalec naj stoji zato na suhi deski, gumiju ali steklu. Ponesrečenca odtrgamo od voda z leseno palico, in sicer le s suhimi rokami. Ponesrečencu odpnimo obleko in položimo glavo nizko in nudimo takoj umetno dihanje.

Nekaj nasvetov

STEKLENICE OD OLJA očistite s kavino usedlino, s časopisnim papirjem ali z zdrobljenimi jajčnimi lupinami.

ČE KUHA TE KOKOS, dodajte vodi, v kateri se kuha, jedlino žlico kisa. Meso bo bolj belo in mehkejše. Če je kokos stara, jo 12 ur pred pečenjem očistite in namažite znotraj in zunaj z jedlino oljem.

NYLON NOGAVICE lahko prav lepo zašijete z lasom. Las vdenite v šivanko in šivajte z njim nogavico kot z nitjo. Tako zašite luknjice se komaj opazijo.

BELO BARVANO POHIŠTVO dobro umijete z vodo, ki ste ji dodali salmijaka in terpentina, nikar pa ga ne umivajte s praškom, ki bi pohištvo pokvaril. Mnogo bolj kot prašek je priporočljiva topla milnica.

in objel obe hkrati.

»Mati, mati!« je zajecal in zajokal.

Materi sta ga stiskali k sebi in božali po licih, po glavi, po ramenih.

Odhitel jima je naproti, razširil roke in objel obe hkrati.

Ani se je širilo srce od sreče. Končno vendar ima svojega Janka, stiska ga k

CENE NA DEBELO

ZIVINA ZA ZAKOL

	po kg.
Krave	L. 180 do 265
Voli	» 275 » 320
Jenice	» 285 » 335
Teleta	» 460 » 525
Jagnjeta	» 500 » 550
Kozličji	» 580 » 600
Ovce	» 170 » 180
Fraščiči do 100 kg	» 270 » 290

ZIVINA ZA REJO

	po glavi
Krave mlekarice	L. 145000 do 185000
Jenice breje	» 145000 » 180000
Jenice od 5 do 12 mes.	» 70000 » 85000
Fraščiči (12-20 kg)	» 6000 » 9000

PERUTNINA-ZAJCI-JAJCA

	po kg.
Piščeta	L. 575 do 640
Kokoši	» 550 » 600
Purani	» 500 » 550
Zajci	» 305 » 335
Jajca (100)	» 2100 » 2300

ZITARICE

	po kuintalu
Pšenica	L. 6800 do 7200
Sjerak	» 5300 » 5400
Oves	» 5500 » 5600
Rz	» 5850 » 5950
Ječmen	» 5900 » 6100

SADJE IN ZELENJAVA

	po kg.
Češnje	L. 80 do 110
Cesen	» 50 » 80
Solata	» 48 » 55
Grah	» 120 » 150
Špinača	» 30 » 60

SIR IN MASLO

	po kg.
Sir do 2 meseca star	L. 390 do 430
Sir čez 2 meseca star	» 650 » 700
Mlekarniško maslo	» 980 » 1000
Domače maslo	» 700 » 750

GRADBENI LES V HLODIH

	po kubičnem m.
Bukev	L. 16000 do 18000
Smreka	» 20500 » 22500
Oreh	» 27000 » 32000
Jasen (jasen)	» 16000 » 18000
Češnja (čerješnja)	» 15000 » 16000
Bor (buor)	» 12500 » 15000
Mecesen	» 20500 » 25000
Javor	» 17000 » 19000
Topol	» 8500 » 10000
Dob	» 14000 » 16000
Hrast	» 15000 » 18000
Akačija	» 16000 » 18000
Kostanj	» 14000 » 15000

DRVA IN OGLJE

	po q.
Bukova suha	L. 950 do 1050
Bukova surova	» 700 » 800
Mešana	» 650 » 750
Oglje	» 3200 » 3800

menjava DENARIJA

Dolar USA	624
Šterlina papir	1643
Francoški frank (100)	148
Švicarski frank	147
Belgijski frank	12,20
Avstrijski šiling	24
Nemška marka	152

Odgovorni urednik: Tedoldi Vojmir
Tiska: Tiskarna L. Lucchesi - Gorica

sopisi ovrgli kot neresnične oziroma ne-bistvene, prikazoval se je kot človekoljuba, toliko da ni zahteval posebne nagrade, ker je nemškemu narodu vzgojil dečka, ki ga ni rodila nemška mati. Predsednik sodišča mu je prikimal, na Hardzjevem licu se je pokazal zaničljiv posmeh, desni predsednik Breed pa si očitno še ni bil na jasnem, komu naj da prav. Čim dalje je Groth govoril, tem nemirnejše je postajalo v dvorani. Slišali so se celo posamezni klici.

»Gospod Groth, ste pozabili, da tretje-ga rajha s Hitlerjem ni več?«

»Ne pozabite, da stojite pred zavezniškim in ne pred hitlerjevskim sodiščem!«

Predsednik je vrgel jezen pogled po dvorani, ki je bila zasedena do zadnjega kotička. V ospredju so sedeli Grothovi znanci in somišljeniki; ti so seveda Grothu pritrjevali. Ostale klopi so zasedli poleg ljudi, ki jih je privabila v sodno dvorano zgolj radovednost, Jugoslovani, ki so živeli v mestu ali v bližini, in tisti Nemci, ki jim je bilo do tega, da sodišče zadevo reši pravično. V stranskih klopih pa so se tiščali številni novinarji. Zastopani niso bili samo vsi večji jugoslovanski in nemški, marveč tudi mnogi ameriški in angleški časopisi. Novinarji so pazljivo sledili vsemu, kar se je dogajalo, ne samo s svinčnikom, temveč tudi

s fotografirskimi aparati. Lojze Perko, najmlajši med temi možni ostrega peresa in bistrega pogleda, je vsak čas planil pokonci, glasno pritril di. Mravljaku ali še glasneje zavrnil Grotha ter spet sedel in vestno zapisal vsako izgovorjeno besedo. Že s prvim člankom o Janku je zbudil ne samo vsesplošno pozornost doma in v inozemstvu, marveč je tudi pripomogel, da je marsikdo spremenil svoje prvotno prepričanje; s člankom o razpravi pa bo do kraja razgalil zavezniške sodnike in vso njihovo tako imenovano pravico-ljubnost, če ne bodo Janka prisodili njegovi materi.

Ozračje med Grothovim govorom je postajalo z vsako minuto bolj napeto.

Groth je sicer čutil, da ima večino poslušalcev proti sebi, zavedal pa se je tudi, da je na njegovi strani poleg prvih klopi predsednik sodišča in da je njegova stvar dobljena, če pridobi desnega prisodnika. Zato je govoril kljub mrmranju in vzklikom in kljub temu, da je videl, da tudi njegova žena, ki se je že od samega začetka razprave nestršno ozirala proti stranskim vratom, ne odobrava njegovih besed. Končno ima priliko, da pove tako rekoč pred vso Nemčijo, pred vso Evropo ne samo svoje misli glede izgubljene vojne in nalog, ki čakajo nemški narod, marveč tudi misli številnih

bivših bojevnikov. Zaneslo ga je celo tako daleč, da ga je moral sam predsednik sodišča opozoriti, naj se povrne k stvari. Prestal je za trenutek in zajel sape.

V tišino, ki jo predsednikove opominu zavladala v razpravni dvorani, so se z ropotom odprla stranska vrata.

Naslednji trenutek sta obe materi planili pokonci.

»Kurt!« je Grothova zaklicala z olajšanjem.

»Janko!« je kriknila Ana od presenečenja.

Ostali so nemo zri proti vratom, kjer sta teta Berta in Janko obstala kot pribita. Berta se je vsa zadihana od hitre hoje in bojazni, da bosta prišla prepoznati, komaj vidno smehljala, Kurt pa se je zmeden in osupel oziral po dvorani. S sodnikov, ki so bolj začudeno kot strogo zri vanj, je šel njegov pogled mimo Grotha po dvorani navzdol.

Nenadoma se je še grozno zmedel.

Pred klopi sta stali njegovi materi. Prva in druga. Bili sta si čudovito podobni. Obe sta mu bili enako znani, čeprav prve že toliko let ni videl. Obema je stjala ljubezen in dobrotta iz oči. Blizal sta se mu.

»Janko!«

»Kurt!«

Odhitel jima je naproti, razširil roke

sebi in boža, čuti ga ob sebi in sliši njegov glas!

Grothovi je bilo obenem lepo in hudo, lepo, ker je spet imenla svojega Kurta pri sebi, hudo, ker se je jasneje kot kdaj prej zavedala, da so to zadnji trenutki, ko je Kurt še njen.

Groth je najprej osupnil, potem pa bled od jeze gledal zdaj nenavadni in nepričakovani prizor, zdaj Berto tam ob vratih, ki pa se ni zmenila za njegove poglede.

Dr. Mravljak se je smehljaj, prvič, kar je prevzel zagovorništvu te zapletene zadeve; veroval je, da bo otrokova prisotnost pripomogla pravici do zmage.

Prvi so se znašli novinarji. Prihiteji so s svojimi fotografskimi aparati in obkobilili Janka z obema materama.

Čez čas je predsednik sodišča pozvonil, pogledal po dvorani in spregovoril suho, uradno: »Razprava se nadaljuje. Gospod Groth, imate še kaj?«

Groth, ki je imel pripravljeno še kopic besed, ni mogel takoj spregovoriti.

»Zaslišimo otroka!« je segel v njegov molk Hardy, levi prisodnik.

»Hvala,« je dejal predsednik Grothu. »Naj pristopi Kurt Groth oziroma Janko Slapnik!« je zaklical.

Dr. Mravljak je stopil k Janku in obema materama. (Nadaljevanje sledi)